

СВІТОВА ЕКОНОМІЧНА КРИЗА І ПРОБЛЕМИ МОЛОДІЖНОГО БЕЗРОБІТТЯ

І. А. ОСТРОВСЬКИЙ, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

«Чорний лебідь» пандемії COVID-19 багатобічно вплинув фактично на всі суспільні проблеми. Маючи особливі причини виникнення і розповсюдження, пандемія наклалася на системні проблеми світової економіки, що були накопичені раніше. Можна констатувати пандемічний зовнішній шок в економіці всіх країн. Цей шок має свої особливості й на ринку праці, зокрема, загострюючи вже наявні проблеми молодіжного безробіття.

Так, повне або часткове звільнення зачепило 2,7 млрд робітників, або 81% світової робочої сили на початок 2020 року. 1,25 млрд робітників, або 38% світової робочої сили, знаходяться в секторах серйозного зниження виробництва і тому піддаються ризику [1] Майже 300 млн осіб від 18 до 30 років у всьому світі або не мають постійного місця роботи, або взагалі є безробітними [2]

Пандемічний шок спричиняє суттєвий вплив на стан і перспективи зайнятості молоді. Для нових учасників ринку праці рецесія Covid-19 приводить не тільки до важкого початку кар'єри, але й до ризику більш низького доходу протягом декількох десятиліть, більш високого рівня злочинності, менш благополучному сімейному життю й, можливо, навіть більш ранньої смерті в порівнянні з тими, кому більше повезло із працевлаштуванням.

Із часу кризи 2008–2009 рр. економісти поглибили своє розуміння довгострокового збитку у зв'язку з початком кар'єри в умовах рецесії. Традиційно економісти вважали економічні підйоми й спади тимчасовим явищем. Однак результати аналізу широких наборів перехресних і динамічних даних із усього миру свідчать про стійкі наслідки спадів для тих, хто виходить на ринок праці під час рецесії.

Усвідомлення сучасних проблем молодіжного безробіття має спиратися на підґрунтя соціальної інклюзії. За Індексом соціальної мобільності Всесвітнього економічного форуму у 2020 р. Україна посіла лише 46 місце з 82 країн. Характерно, що з десяти ключових індикаторів, які враховують при обчисленні цього Індексу, найгірші позиції наша держава має саме за інклюзивністю інститутів (79 місце), доступом до технологій (64-те місце) та навчанням упродовж життя (55 місце) [3].

Уряди країн ЄС приділяють увагу активним кваліфікаційним заходам і для молодих безробітних. Такі практики сприяють полегшенню переходу від навчання в школі до праці на підприємстві, набуттю та вдосконаленню кваліфікації персоналу відповідно до галузевих, регіональних та місцевих потреб. Окремо стимулюється поширення дуальної освіти, зокрема, для

підвищення привабливості робочих спеціальностей, гнучкості та якості системи професійно-технічної освіти.

Створенню інклюзивного середовища, розробці національних програм підтримки зайнятості молоді сприяє поширення процесів цифровізації. На теренах ЄС одним з лідерів із цифрових державних послуг стала Естонія. Її молоді громадяни ознайомлюються з новими технологіями ще у початковій школі, а для літніх осіб постійно проводяться курси використання цифрових технологій.

Невирішеність проблем у сфері зайнятості молодих осіб, чисельність яких складає в Україні чверть від загальної кількості населення працездатного віку, призводить до втрати та погіршення якості трудового потенціалу держави, унеможливорює забезпечення динамічного економічного зростання, посилює соціальну напруженість в суспільстві, призводить до зміни ціннісних орієнтацій у бік поширення тіньової зайнятості.

У цілому для молодіжного безробіття в Україні характерні певні особливості.

Сегмент молодіжної зайнятості в Україні характеризується:

- низьким рівнем економічної активності осіб наймолодшої вікової категорії;
- високим рівнем безробіття, який знижується у старших вікових групах молоді;
- структурним дисбалансом між попитом та пропозицією праці;
- значним рівнем неформальної зайнятості.

Разом з тим, порівняно з іншими віковими категоріями молодь вирізняється довготривалою працездатністю, схильністю до розвитку і творчої діяльності, сприйнятливістю інноваційних змін та високим рівнем мобільності. Тому зниження економічної активності працівників цього віку негативно позначається на загальній продуктивності праці і темпах відновлення економіки.

Для підвищення готовності до майбутніх шоків та ризиків потрібно зосередитися на переході до інноваційного розвитку, прогресуючої цифровізації та інклюзивного суспільства.

Література:

1. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. 2 ed. International Labor Organization. Geneva. 2020. 11 p. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/dcomm/documents/briefingnote/wcms_740877.pdf (дата звернення: 31.1.2021).
2. Капліна А. І. Молодіжне підприємництво: проблеми та шляхи їх вирішення. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8312> (дата звернення: 31.1.2021).
3. Global Social Mobility Index 2020. World Economic Forum. 2020. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-social-mobility-index-2020-why-economies-benefit-from-fixing-inequality> (дата звернення: 31.01.2021).